

Створення сучасної конституції для незалежної Шотландії

BUILDING A NEW
SCOTLAND

Короткий виклад

Вступ

У цій четвертій праці із серії «Побудова нової Шотландії» (Building a New Scotland) викладено такі основні тези:

- Як народ Шотландії може впливати на те, як буде функціонувати нова незалежна країна.
- Як незалежність може радикально змінити розподіл владних повноважень, замінивши верховенство Вестмінстера верховенством народу, що живе у Шотландії.
- Як писана конституція може поставити головний акцент на правах і рівності, в тому числі шляхом захисту права на проведення страйків і підпорядкування Національної системи охорони здоров'я (NHS) Шотландії на конституційному рівні.
- Як народ Шотландії та обраний ним парламент можуть розробити постійну писану конституцію, що забезпечить Шотландію конституцією, готовою приймати виклики майбутнього

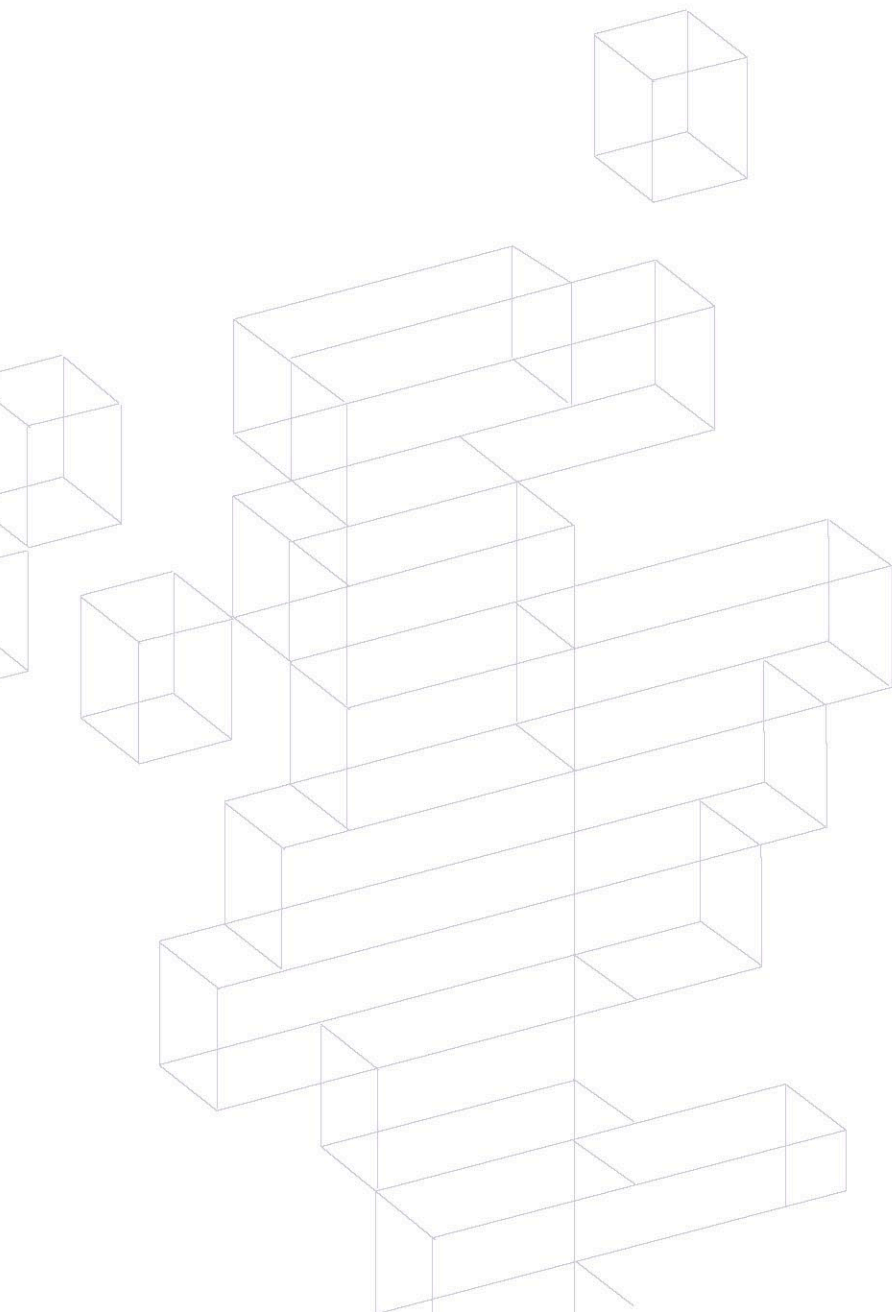
[Повна версія публікації](#) містить більш детальну інформацію про ці пропозиції, аналіз доказової бази, що їх обґрунтовує, а також посилання на джерела.

Чому Шотландія потребує писаної конституції

Конституція – це комплекс правил, які визначають, як функціонує країна. Вона включає в себе:

- принципи, що визначають, як має здійснюватися державне управління країною;
- які інститути будуть створені в країні (наприклад, парламент, уряд і суди) і як вони будуть взаємодіяти між собою;
- як ці інститути здійснюватимуть свої повноваження;
- ключові права і, в особливо сприятливих випадках, захист рівності людей в країні.

На відміну від більшості країн, Сполучене Королівство не має єдиного конституційного документа. Натомість існує низка законів, конвенцій, прецедентів та судових рішень. Концепція «Верховенства Вестмінстерського парламенту», де вища влада належить «Короні в парламенті», лежить в основі конституції Сполученого Королівства.

Наслідком верховенства парламенту Сполученого Королівства є те, що Вестмінстер може в будь-який час змінити повноваження парламенту Шотландії або уряду простою більшістю голосів у кожній з палат парламенту. Закони, прийняті в Шотландії Шотландським парламентом, який обирається народом Шотландії, можуть бути скасовані Вестмінстерським парламентом. Більше того, навіть саму передачу повноважень може скасувати Вестмінстерський парламент, який може ухвалити закон про скасування Акту про Шотландію та ліквідацію парламенту Шотландії.

Незалежність дала б можливість народу Шотландії створити постійну, сучасну, писану конституцію для Шотландії.

Єдиний писаний документ створив би фундамент для Шотландії як сучасної, демократичної держави. Він би визначав і захищав права людей.

Уряд Шотландії прагне розширювати і захищати права людини та гарантії рівності для людей в Шотландії. Однак, його здатність робити це обмежена угодою про делегування повноважень. Незалежність допомогла б Шотландії захистити права і сприяла б подальшому впровадженню рівності, поклавши їх в основу своєї конституції.

Конституція незалежної Шотландії ознаменувала б кінець верховенства Вестмінстерського парламенту в Шотландії.

Як створити сучасну конституцію

Уряд Шотландії вважає, що конституція незалежної Шотландії повинна ґрунтуватися на верховенстві народу і відображати цінності Шотландії як сучасної, демократичної, європейської нації.

Щоб досягти цього, уряд Шотландії пропонує:

- запровадити тимчасову конституцію, яка набуде чинності в день проголошення незалежності;
- запровадити постійну конституцію, створену народом через уповноважений законом Конституційний конвент;
- провести референдум, який дозволить народу Шотландії прийняти рішення щодо прийняття постійної конституції.

Тимчасова конституція

Тимчасова конституція для Шотландії буде розроблена шляхом консультацій і діалогу з населенням Шотландії і спиратиметься на вже існуючі міцні основи державного устрою. Вона набуде чинності в день, коли Шотландія стане незалежною країною, забезпечуючи стабільність і ясність, поки розроблятиметься постійна конституція.

Тимчасова конституція описуватиме тип держави, якою буде Шотландія: на момент здобуття незалежності ми будемо країною з конституційною монархією і парламентською демократією. Вона встановлюватиме верховенство народу і визначатиме ключові інститути держави, а також її демократичні процеси та незалежні регуляторні і наглядові органи. Завдяки цьому такі інститути, як уряд та парламент Шотландії, будуть підзвітні народу. Це забезпечуватиме конституційне підпорядкування Національної служби охорони здоров'я (NHS) в Шотландії. Уряд Шотландії також пропонує, щоб тимчасова конституція Шотландії покладала на шотландський уряд після здобуття незалежності обов'язок продовжувати процес ядерного роззброєння.

Тимчасова конституція закріпить права людини, викладені в Європейській конвенції з прав людини (ECHR), а також в основних міжнародних договорах з прав людини, що стосуються економічних, соціальних і культурних прав, прав дітей, жінок, етнічних меншин, інвалідів і біженців, а також права на здорове навколишнє середовище. Тимчасова конституція включатиме право на доступ до системи охорони здоров'я, безкоштовної в разі потреби, і захищатиме права працівників, у тому числі право на проведення страйків. Вона також передбачатиме гарантії рівності та зобов'язання сприяти забезпеченню рівності можливостей для всіх.

Після здобуття незалежності ці права охоплюватимуть як сфери, що наразі є делегованими, так і ті, що залишаються прерогативою Вестмінстера (зарезервовані). Делеговані сфери – це ті, у яких парламент Шотландії має право приймати закони, наприклад, у сфері охорони здоров'я та правосуддя; сфери, які наразі зарезервовані, – це ті, у яких парламент Вестмінстера має право приймати закони, включаючи закордонні справи, трудове законодавство та імміграцію. Після здобуття незалежності будь-які закони, несумісні з цими правами в зарезервованих сферах, можуть бути скасовані.

Тимчасова конституція також покладає на парламент Шотландії зобов'язання скликати після здобуття незалежності Конституційні збори для розробки постійної писаної конституції Шотландії.

Постійна конституція

Розробка постійної конституції має бути загальнонаціональною справою. Це має бути інклюзивний та експансивний процес, що залучає увесь народ Шотландії. Члени Шотландського Конституційного конвенту мають бути обрані з усієї Шотландії, що забезпечить залучення широкого кола людей, громад та організацій, включаючи експертів та представників різних груп суспільства, до спільних загальнонаціональних зусиль щодо створення конституції.

Конституційний конвент має представити свою постійну конституцію парламенту Шотландії, враховуючи той факт, що будь-яка сучасна конституція має бути демократичною і юридично обґрунтованою.

Проект постійної конституції буде розглянутий парламентом Шотландії, а потім винесений на розгляд народу Шотландії для схвалення на референдумі. У разі схвалення він стане постійною, писаною конституцією Шотландії.

З точки зору уряду Шотландії, постійна конституція має бути живим документом, здатним розвиватися з часом, щоб залишатися актуальним. Однак вона також має включати конституційні гарантії, в які не можуть вноситися зміни урядом шляхом голосування простою парламентською більшістю, але які можуть бути змінені в разі необхідності.

Постійна конституція стане основою, на якій базуватиметься вся парламентська та урядова діяльність у незалежній Шотландії.

Захист прав і рівності

Уряд Шотландії прагне розвивати культуру прав людини в Шотландії, забезпечуючи ефективну реалізацію, моніторинг та звітність щодо захисту конституційних прав та рівності людей, а також забезпечуючи наявність доступних засобів правового захисту.

Уряд Шотландії вважатиме себе пов'язаним тими ж міжнародними договорами і матиме, як відправну точку, ті ж міжнародні зобов'язання в галузі прав людини, що й Сполучене Королівство на момент здобуття незалежності. Незалежність також надасть Шотландії можливість розглянути питання про ратифікацію інших міжнародних договорів з прав людини.

Висновок

Незалежність дозволила б народу Шотландії створити конституцію, яка б визначала, як функціонуватиме наша країна.

Нова конституція дозволить нам поставити права і рівність в основу демократії Шотландії.

© Уряд Шотландії, 2023 рік.

ISBN: 978-1-83521-018-5

Опубліковано Урядом Шотландії, червень 2023 року

Підготовлено на замовлення уряду Шотландії компанією APS Group Scotland, 21 Tennant Street, Edinburgh EH6 5NA PPDAS1151962 (червень 2023 року)